

De imaginaire wereld van PANCA EVENBLIJ

Tijdens haar studie autonoom schilderen aan de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht (HKU) maakte ze grote, zwarte, ruimtelijke schilderijen. In India en Cambodja werden het ook muurschilderingen, installaties, video, performances en alles wat voorhanden was. Inmiddels woont ze weer in Amsterdam en werkt ze aan een comeback. Tekenen is ze altijd blijven doen, niet om te exposeren, maar omdat het 'niet anders kan'. Yoga vormt daarbij een rode draad in leven en kunst.

Door **Heidi Vandamme** Fotografie **Patricia Evenblij**

Hoe hou je je als gevoelig persoon staande in deze wereld? Voor Panca Evenblij (45) is het nog een dagelijkse zoektocht. Ze wikt en weegt haar woorden zorgvuldig en wordt hierin geregeld onderbroken door logé papegaai Jacob, die de aandacht van zijn maatje vraagt. 'Aarden, het durven accepteren van gevoelens, ademhaling, rust en leeftijd. Het heeft er allemaal toe bijgedragen.' Ze kan nu makkelijker keuzes maken: 'Je hoeft niet alles te weten of te zien.' In haar werk streeft ze naar eenheid en volledigheid, dat dingen samenvallen, kortom een werkelijkheid die klopt. Net als bij yoga: 'Yoga gaat pas echt goed als je in het moment zit en loslaat. Je moet in een bepaalde staat van zijn komen, kaders en verwachtingen loslaten.'

Imaginaire wereld

Haar werk gaat over ruimte en omgeving. Over jezelf in de ruimte, maar ook over hoe je ruimte ervaart. 'Er zit zoveel waarheid en betekenis in dingen. Dat wil ik onderzoeken.' Ze werkt heel intuïtief en probeert zo weinig mogelijk controle te houden. Schilderen is wat dat betreft als mediteren, een proces waarbij je niet ingaat op je gedachten. Haar vroegere academiewerk en dat van kort daarna werd als heel mannelijk gezien: het grote gebaar, direct expressief, zonder angst. Met het verglijden van de jaren is haar werk zachter geworden. Inspiratie haalt Evenblij overal vandaan: dichtbij in alledaagse voorwerpen, in (verre) steden, maar ook bij kunstenaars als Pierre Soulages, de Duitse expressionisten, Barnett Newman en Gerhard Richter. 'Het hoeft niet perfect te zijn. Het gaat om vrijheid in je hoofd, een gevoel van ruimte.' Tijdens haar

Panca Evenblij

verblijf in India en Cambodja liet ze het schilderen los en experimenteerde ze met installaties, video en performance-achtige zaken. Ze exposeerde veel en begeleidde lokale kunstenaars die meer wilden dan wat daar gangbaar was. Ze kijkt met veel plezier terug op deze tijd omdat ze het idee heeft dat ze daar jonge kunstenaars verder heeft kunnen helpen. Zelf bracht het haar ook verder: ze was er vreemdeling en dat gaf haar vrijheid. Ze hoefde nergens in te passen en bij te horen.

Yoga uit noodzaak

Twee jaar geleden rondde ze de hatha yoga-opleiding af aan de YAN (Yoga Academie Nederland in Amsterdam). Yoga en mediteren bleken een noodzaak: ze was op zoek naar balans in haar werk en ook had ze een scheiding te verwerken. Yoga klopte helemaal: 'Het voelde als thuiskomen, net als met tekenen.' Tijdens de lessen maakte ze talloze schetsen in een dagboek en haar eindexamenscriptie was een persoonlijk onderzoek naar de link tussen kunst en yoga. Yoga heeft haar geholpen om in haar werk een eigen koers te varen en vrijer te opereren, zonder druk van de buitenwereld en de regels en kaders die je jezelf oplegt. Ze is nog steeds een regelmatige yogabeoefenaar, maar geeft op dit ogenblik geen les, hoewel ze dit wel ooit wil doen. Liever bekwaamt ze zich eerst verder in het uitdiepen

van houdingen: wat voel ik bij deze vooroverbuiging, wat gebeurt er?

Graffitischerven

Na haar omzwervingen via India, Cambodja en de inzichten die ze via yoga verwierf, onderzocht Evenblij de laatste jaren van performancekunstenaar Robert Jasper Grootveld (1932-2009) in een tentoonstelling in De Oceaan, waar hij 15-20 jaar geleden woonde. In deze periode raakte hij in psychische problemen. Door middel van kleine schetsjes op memoblaadjes, die ze met spelden op de muren van dit nu Amsterdamse buurtcafé bevestigde, bracht ze het hele proces van zijn gekte in kaart. Ze is er vaak gaan zitten om zelf te ervaren hoe deze voorloper van de provobeweging de ruimte moet hebben gevoeld. Momenteel bereidt ze zich voor op een nieuwe expositie in Nederland. Bijna een jaar fotografeert ze nu bij de school van haar zoon een graffitimuur met continu wisselende schilderijen. In de inmiddels dikke lagen, deels afgebladderde verf ontwaart ze de meest onverwachte, kleurrijke wonderbaarlijke 'landschappen'. Ze raapt de afgevallen verscherfjes op en wil er iets mee doen. Inmiddels heeft ze honderden foto's en haar huis en atelier liggen en hangen vol met deze graffitivondsten, die ze stuk voor stuk liefdevol koestert en een nieuwe betekenis wil geven. 'Als je oppervlakte leert negeren, kom je dieper.' Ze verheugt zich bij voorbaat op de reactie van het publiek: 'Pas als je exposeert, krijgt je werk echt betekenis door de confrontatie die je aangaat met de buitenwereld.' 🗨️

Kijk ook op:
pancaevenblij.com